

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SÄRTRYCK UR

NITTONDE ÅRGÅNGEN • 1910 • TIONDE HÄFTET

SOPHUS BAUDITZ

AF SOPHUS BAUDITZ

Med 11 Billeder

STOCKHOLM 1910

KUNGL. HÖFBOKTRYCKERIET, IDUNS TRYCKERI-A.-B.

SOPHUS BAUDITZ. MALERI AF CARL WENTORF (1910).

SOPHUS BAUDITZ

AF SOPHUS BAUDITZ

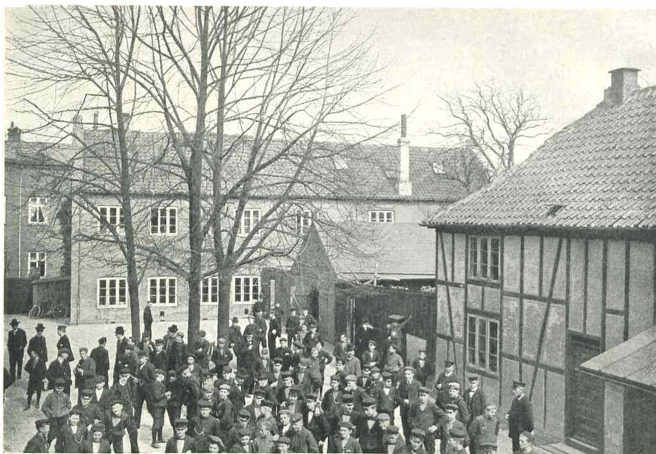
Med 11 Billeder

JEG VED IKKE, hvorfor det efterhaanden er blevet almindelig Skik og Brug at betragte Opnaelsen af 60 Aar som et Mærkepunkt, der gøres en vis Stads af, men sandsynligvis er det, som en klog Mand nylig sagde, fordi man jo ikke er sikker paa at opnaa de 70. Og da jeg nu hverken kan eller vil lyve mig fra, at jeg førstkommande 23 Oktober — St. Søren's Dag — fylder de ominøse 60, saa ser jeg ikke

nogen Grund til at vægre mig ved at efterkomme den smigrende og elskværdige Anmodning, som »Ord och Bild» har rettet til mig: at fortælle lidt om mig selv og mit Forfatterskab.

Først om mig selv — det skal blive saa kortfattet som muligt.

Jeg tilhører en gammel adelig Officersslægt — stammende fra Lausitz, men naturaliseret i Danmark — og min danske Stamfader traadte allerede 1625

SKOLEGAARDEN I AARHUS GAMLE LATINSKOLE.

i Christian IV:s Tjeneste som Rytteroberst; senere kæmpede han som Generaløjtnant under Gustav Adolf og gav som Minde herom sin ældste Søn (den første af de fem Generaler, Slægten har ydet den danske Hær) begge Heltekongens Navne. Siden da har saa godt som alle Bauditzter hedt enten Gustav eller Adolf (jeg hedder Gustav) — det er jo den Slags Traditioner, man ikke gaar bort fra.

Officerer har næsten alle i Slægten været, og ivrige Jægere har de allerfleste været — Jægerhornene i vort Vaaben passer for saa vidt godt nok!

— Jeg er født i Jylland, i Aarhus, og som jeg selv lægger en ikke ringe Vægt paa at være Jyde — vi Jyder faar jo altid Skyld for at være noget stolte af vor Afstamning! — saadan har det for mig haft en stor Betydning at være vokset op netop i Aarhus, i de skønne Naturomgivelser og i en By, der

havde baade Latinskole og Garnison. Udenfor Skoletiden levede jeg et friskt og fornøjeligt Fritliv. Jeg sejlede paa Bugten og fiskede i Aaen, og som Officerssøn havde jeg selvfølgelig den største Interesse for alt, hvad der angik de lyseblaa Dragoner; jeg har siddet i Sadlen, fra jeg var syv Aar — det, jeg har lært grundigst, er da ogsaa at ride — og der har været den Tid, da jeg kendte alle 4:de Eskadrons Stamheste lige saa godt som Overvagtimesteren. Alle Ferier — og hyppig Tiden fra Lørdag til Mandag — tilbragte jeg paa Landet, paa Herregaardene i Omegnen og — først og sidst — i Blegind Præstegaard mellem Aarhus og Skanderborg. Der lærte jeg at ryge — Pibe, naturligvis! — der fiskede jeg med Præsten paa den dybe Solbjærg Sø, og der skød jeg forbi til mine første Bekasiner — siden har jeg skudt forbi til alt for mange!

Naturen i dens Stemninger og i dens Detailler havde jeg meget tidlig et aabent Øje for, og Dyre- og Plantelivet havde min varmeste Interesse. Jeg botaniserede ivrigt, og navnlig kunde jeg godt tilbringe hele Dage med at lede efter en eller anden sjælden Plante; det sjældne og det, der unddrager sig Mængdens Blik, det skjulte og det hemmelighedsfulde har for mig — ganske som for min Ven Jochumsen i »Garnisonsbyen« — altid haft en uimodstaaelig Tiltrækning, og en stor Del af min Forfattervirksomhed bærer jo Præg heraf.

I 1869 blev jeg Student. Livet laa aabent for mig, syntes jeg: jeg svælgede i Tilegnelsen af spredte Kundskaber, gjorde Bekendtskaber, literære og illiterære, sluttede Venskaber baade paa denne og paa hin Side Sundet, skrev Digte og prøvede paa at faa dem trykt, ofte uden Held. Cand. jur. blev jeg i 1875 og var saa i en Del Aar samtidig Assistent i Højesterets Justitskontor og Volontør i Ordenskapitlet. — Imidlertid fik jeg efterhaanden mere og mere Interesse for Undervisning i dansk Sprog og Literatur, blev Lærer ved Søofficerskolen og Forstander for det kgl. Theaters Elevskole, og havnede saa tilsidst som Skoledirektør for Kjøbenhavn, i hvilken Egenskab jeg residerer i det skønneste Kontor, som Kjøbenhavn ejer, i Nyrops herlige Raadhus.

• • •

Allerede fra Skoletiden havde det — selvfølgelig — staaet som mit egentlige Maal at blive Forfatter, og til Trods for Eksamenslæsning og ivrig Deltagelse i Studenterlivet — jeg var bl. a. »ledende Senior« under Festlighederne i Anledning af Kjøbenhavns Universitets 400 Aars Jubilæum — udgav

Fot. Chr. Neuhaus.

SOPHUS BAUDITZ SOM STUDENT.

jeg allerede 1873 mine første Fortællinger. De fulgtes af flere, jeg fik et Par Eenaktere opført paa vort kgl. Theater, men det var dog først med »Historier fra Skovridergaarden«, at jeg 1889 slog igennem.

Jagtlivet — ikke saa meget Klappjagterne, men Jagten paa Tomandshaand eller ensom Færden med Hund og Bøsse — skylder jeg ikke blot en Række af mine lykkeligste Timer men tillige det Førstehaands-Kendskab til Naturen, som foruden Jægeren kun er forbeholdt Landskabsmaleren og Naturforskeren, og er det lykkedes mig som Forfatter at tegne Billeder af Mark og Hede, Skov og Strand, og af Mennesker med Friluftsmærket over sig, saa er det fra mine Jagtture, jeg, direkte og indirekte, har hentet Motiverne.

Jeg samlede en Novelle-Cyclus i en Ramme omkring »Skovridergaarden« og dens Beboere, og jeg indflettede en Række Skildringer af dansk Natur fra alle Aarets Tider; ganske naturligt kom Jagten i dens forskellige Former til at spille en fremtrædende Rolle, og dette var den

Gang noget nyt, det havde Ingen for-søgt uden Blicher.

»Skovridergaarden», blev for mig Vendepunktet i min Forfattervirksomhed; der kom Oplag paa Oplag — til Dato er den paa Dansk trykt i 18.000 Eksemplarer — den blev oversat paa Svensk og Tysk, blev dramatiseret og illustreret, og den skabte mig mit Navn som Forfatter.

— Efter nogle Aar fulgtes »Skovridergaarden» af »Kroniker fra Garnisonsbyen». Jeg har altid arbejdet langsomt, thi først naar jeg i Tankerne har levet mig saadan sammen med Figurerne, at de er bleven mig som rent personlige Bekendte, først da begynder jeg at skrive, og hver af mine større Bøger er skreven tre Gange igennem fra Ende til anden.

»Garnisonsbyen» er bygget over Barndomsmindeerne fra Aarhus, og det er Latinskolen og Dragonregimentet, som danner de Midtpunkter, hvorom det hele grupper sig. Købstaden selv har jeg tegnet i kendelige Træk, med Aaen, der løber igennem den, med Domkirken og Klosteret, med de endnu bevarede Bindingsværkshuse fra fjerde Christians Tid, og med den naturskønne Omegn.

Livet i Latinskolen, som det levedes paa min Tid, har jeg givet i en Række Interiører, og der er et helt Galleri af Lærere og Disciple lige fra den haveelskende Rektor til den allestedsnærværende og for alt interesserede Overlærer Jochumsen, der vel nok er bleven Bogens populæreste Person. Det daglige Liv i Kasernen, i Staldene og i Fægtesalen har jeg skildret, og jeg har tegnet en Række Officers- og Underofficers-Typer, saaledes som de endnu fandtes i 60'erne — altsammen indrammet i et Milieu af Købstaden og

dens Stor- og Smaaborgere, lige fra Agenten til Barberen og Jøden Isak.

Men hvad der dog er og bliver Kernepunktet i »Garnisonsbyen», og hvad der vil give den blivende Værdi som et Slags historisk Dokument, det er Skildringen af Krigen 1863—64, saaledes som Mindet om den maatte forme sig for Den, der som 13-aarig Dreng selv havde haft sin Fader med i Felten, og som Maaneder igennem daglig havde haft de fjendtlige Tropper for Øje, lyttet til Kanontordenen fra Kampen om Vejle og set vore vigende Forposter trække sig tilbage gennem Byen.

»Garnisonsbyen» er min mest »jydske» Bog, og den er — det tør jeg selv sige — helt igennem baaren af en varm national Følelse. Det er først og fremmest *det*, der har gjort dens Lykke, og *det* er ogsaa — betegnende nok — ofte blevet fremhævet som dens betydeligste Fortrin netop af tyske Anmeldere.

— Der gik igen nogle Aar, saa kom »Hjortholm» — paa Tysk »Wildmoorprinzess», paa Hollandsk »Herstein»!

I den har jeg villet skildre Livet paa Landet, særlig dansk Herregaardsliv.

Det har været mit store Held, som Menneske og som Forfatter, at jeg fra ganske ung stadig har haft Lejlighed til at færdes i de forskellige Kredse, høje og lave, militære og civile, mellem Studenter og Kunstnere, Landadel og Bønder, og naar jeg nu i »Hjortholm» — grupperet om Tante Rosa, Onkel Heinrich og Fanny — tegnede en Række Figurer fra Landet: Proprietæren og Mølleren, Doktoren og Godsforvalteren, Lensgreven og Huslæreren, Kusken og Barnepigen, saa var det Figurer, jeg alle kendte fra Livet.

SOPHUS BAUDITZ I SIT ARBEIDSVÆRELSE.

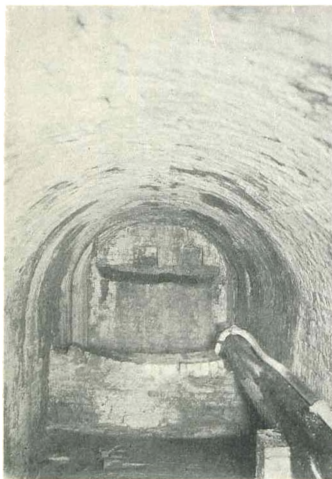
I ingen af mine Bøger spiller Naturskildringen saa stor en Rolle som her; Landskabsbillederne og Aarstiderne er den Baggrund, ud fra hvilken de enkelte Scener og Interiører løfter sig, og som Inkarnationen af Glæden over Naturen og Friluftslivet staar »Kaptajnen«. Han er ikke Bogens Ræsonnør, men han er dens Understrøm af Poesi, og som det er ham, der møder Læsereu paa Fortællingens første Side, saadan er det ogsaa ham, der sidst »rider ud« af Hjortholm og ender dens Saga.

»Kaptajnen« er da ogsaa den af alle de Figurer, jeg har skabt, som jeg

selv foler mig mest i Slægt med, og et af de mange Smaavers, der i Øjeblikket fødes paa Kaptajnens Læber, kan gerne staa her for min Regning som en Slags personlig Troesbekendelse:

»Og bliver jeg saa gammel som Mosset paa Bro, Og svagsynt og aflægs, saa har jeg nu den Tro, At naar jeg ikke mere kan skyde her, saa gi'er Vorherre mig et andet og bedre Revier.«

— Jeg har haft min daglige Gang paa Kristiansborg Slot i fem, sex Aar. Som ovenfor sagt, blev jeg omtrent samtidig ansat i Højesterets Justitskontor og i det kgl. Ordenskapitel. Ordenskapitlet havde sine Lokaler i Mez-

ABSALONS BRÖND.

zaninen ud mod Slotspladsen, Højesteret var installeret i Stueetagen i den nordre Fløj, ved Indgangen nærmest Kolonnaden.

Der var Stil og Stemning over Kristiansborg, og der var altid nok at se og at lægge Mærke til for Den, som daglig kom der.

Efterhaanden lærte jeg ogsaa Slotstets Indre grundig at kende — »Kongens Trappe» og »Dronningens Trappe», Audiensgemakker, Appartementssale og Riddersalen — men det varede en god Stund, inden jeg stiftede Bekendtskab med det underjordiske Kristiansborg.

De mægtige, vildsomme Kælderrum laa uberørte fra det forrige Slots Tid med alentykke Mure og med graahvide, imponerende Krydshvælvinger. Her var det en ren Nydelse at gaa en varm Sommerdag og ryge en Cigar — altid var her køligt, og altid var her halvmørkt.

Og saa kom jeg da ogsaa en Dag til »Absalons Brønd».

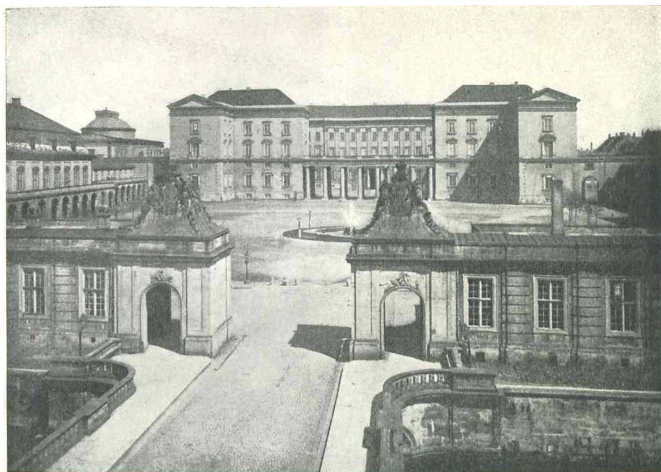
Fra den østre Kælderrække — den, der ligger under Hovedfløjen — førte i skraa Retning ind under Slotsgaarden en smal, lav Tøndehvælving; her var bæg mørkt, og blød, fugtig Grund — man maatte føle sig for med Foden, selv om man havde Lygte med.

For Enden af Gangen laa en simpel, rund Stenbrystning, og naar Lyset holdtes ind over den, blinkede der et Par Alen nede et lille Vandspejl — det var Absalons Brønd. Saaledes kaldtes den af alle paa Slottet, men ude i Byen var der, før min Bog udkom, maaske knap en Snes Mennesker, der overhovedet anede dens Eksistens.

Til »Skovridergaarden» og »Hjortholm» havde jeg hentet Motiverne fra mit Friluftsliv paa Landet, og i »Garnisonsbyen» havde jeg skildret jydsk Provinsforhold under Krigen 64. Nu — det var længe efter Slotsbranden — vilde jeg skrive en Bog om Kjøbenhavn, eller, rettere sagt, en Bog, der helt igennem skulde bæres af Kærligheden til Absalons By, og som til Baggrund skulde have de kendte — og for mange dog i Virkeligheden saa fremmede — »kjøbenhavnske »Landskaber».

Det er jo nemlig en Kendsgerning, at hvor stor Pris Hovedstadsbeboeren end sætter paa alt, hvad der inde i Byen minder ham om »Landet», og hvor aabent Øje han end har for den landskabelige Skonhed udenfor Byens Mure, saa savner han ofte i en forbausende Grad Blik for, at ogsaa hans egen By, den Storstad, han bor i, har sine forskellige »Landskaber», der i og for sig er lige saa karakteristiske som Skoven og Stranden, Marken og Mosen, og ligesom de kan skifte Stemning efter Aarstiderne og Belysningen.

Gennem den ene af Bogens Hoved-

CHRISTIANSBORGS SLOT FØR BRANDEN 1834.

personer, Maleren Holst, gav jeg Billeder fra de endnu bevarede »Idyller» i og om Kjøbenhavn, og jeg søgte at give baade Koloriten og Stemningen, ved Sommer og Vinter, i Gader og Stræder, paa Pladser og i Anlæggene.

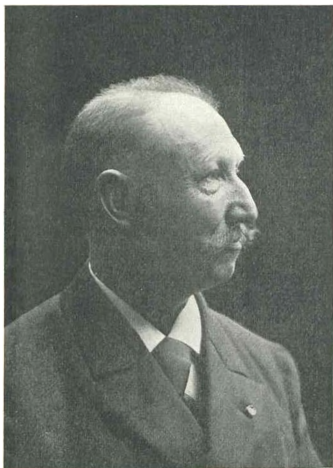
Og den uddøende Fauna og Flora, som Byen har rummet og til Dels endnu rummer, den kom med i Bogen derigennem, at en anden Hovedfigur, Berner, Legemliggørelsen af Kærligheden til den gamle Kongestad og til dens »historiske Landskaber», havde gjort Studiet heraf til sit Speciale. Berner var »født paa Slottet», Absalons Holm var for ham Verdens Midtpunkt, Slotsruinen var hans stadige Sorg, og Kongeborgens Genoprejsning hans lige saa stadige Haab — ganske naturligt, at Bogen kom til at hedde »Absalons Brønd».

En særlig Glæde har det naturligvis været mig, at »Berner» — og jeg — siden paa dobbelt Maade har faaet Ret.

Ord och Bild, 1922 årg.

Berner hævdede — og det paa en Tid, da der ikke syntes at være megen Udsigt til, at hans Haab skulde gaa i Opfyldelse — at man sikkert igen vilde »rejse den sunkne Kongeborg paa historisk Grund, hvælve og kuple den over Absalons Brønd — Traditionens hellige Kilde — den, som er og bliver et Folks dyreste Eje». Og Berner hævdede endvidere med urokkelig Sikkerhed, at Traditionen om Brøndens Hidrøren fra Absalons Tid var og *maatte* være historisk rigtig.

Det var i 1901. Om jeg opnaar at se »Slotstaarnet med den gyldne Kongekrone løfte sig over Kjøbenhavn», det veed jeg ikke, men jeg har dog allerede oplevet at se det ny Kristiansborg hæve sig af Ruinerne, og jeg har, da Udgravningerne paa Slotsholmen paabegyndtes, sammen med Tusinder af mine Bysbørn set det ældste Murværk, Resterne af selve Absalons Borg, ligge *uden*

Fot. Atelier moderne.

SOPHUS BAUDITZ 1910.

om hans Brønd — det bedste, det uimodsigeligste Bevis for, at Brønden med Rette bærer sit Navn.

— Uden Ubeskedenhed tør vel Forfatteren af »Absalons Brønd» ogsaa have Lov til at tro, at hans Bog kan have gjort sit til at vække og forberede en Stemning for den gamle Kongeborgs Rejsning, og at han saaledes har lagt en lille Sten til det ny Kristiansborg. Intet vilde være ham kærere.

Og een Gang til har jeg, med adskillig større Dristighed, det indrømmer jeg, hævdet en Hypothese, som jeg ikke kan bevise — det er i min sidste større Fortælling »Komedie paa Kronborg».

Som Student kom jeg jævnlig til Helsingør, ikke blot, som andre Turister, fra Morgen til Aften, men flere Dage ad Gangen, og saa boede jeg altid i »Klosteret». Her havde nemlig min

ældste Farbroder, tidligere Actuar i Slesvig, nu sin Embedsbolig. Han var en gammel Academicus — den første af Slægten, der ikke var bleven Officer — en af de største Originaler, jeg har kendt, og et af de fornøjeligste Mennesker, som tænkes kunde, Kamerat og jævnaldrende med Ungdommen — i adskillige Henseender mit Forbillede til »Jochumsen» i »Garnisonsbyen».

Forstaaeligt nok, at man befandt sig vel i Klosteret, og forstaaeligt nok, at jeg tidlig fik en aldrig svækket Kærlighed til dette herlige Monument fra Middelalderen, som min Onkel elskede over alt i Verden, og som han aldrig blev træt af at berømme eller fremvise. De kappehvævede Omgange, hvor Solen kastede sine Lyspletter paa det slidte Murstensgulv, den lukkede Fratergaard, Refektoriet, de mørke hemmelighedsfulde Trappegange, alt havde en Romantik over sig, som jeg aldrig før havde mødt i Livet, men kun i Bøger.

Og gik man saa ned i Onkels private Have og satte sig i Lysthuset, saa havde man herfra over »Grønnehaven» den vidunderligste Udsigt: Sundet og Kronborg!

Den Dag i Dag bliver jeg højtidelig stemt, hver Gang jeg gaar ud til Frederik den Andens stolte Slot — det dejligste i Verden. Det ligger lige op til Byen, synes man, og saa skal man dog over Grav paa Grav, gennem Indskæringer i Voldene — Grønsværen ovenpaa »staa» saa brillant til de mørkerøde Murflader underneden! — og endda et godt Stykke langs med de høje Kasematter, inden man naar »Mørkeport», og kommer ind i Slotsgården.

Her kan man lære, hvad historisk Stemning er! — Og »Flagbatteriet»! — Og Vandringen rundt om »Søbatterierne»! Ja, Kronborg er en hel Verden for sig, et Æventyr i Sten, og det er forklarligt

nok, baade at Folkesagnet lader Holger Danske sove indenfor, og at Shakespeare lader Hamlet møde sin Faders Aand udenfor! — Helsingør har for mig altid været Kronborg og Klosteret, og Klosteret og Kronborg; derfor faldt det ogsaa ganske af sig selv, at jeg i min Bog lod »Will» bo hos Hørerer Ivar Kramme i det gamle Kloster — han kunde slet ikke bo andensteds, syntes jeg — og jeg tillod mig at lade »Will», alias selve William Shakespeare, være med blandt de engelske Skuespillere, som i 1586 agerede oppe paa Slottet.

Skønt der forud for »Komedie paa Kronborg» ligger Aaringers Studier — historiske, topografiske og, ikke mindst, sproglige — har jeg selvfølgelig ikke villet optræde som Historiker. Det har ikke været min Opgave at ville *godtgøre*, at Shakespeare virkelig har været i Helsingør, men jeg har villet give en digterisk Fremstilling af, hvordan Shakespeare *kan* have været i Helsingør og *kan* have benyttet Erindringer og Motiver fra sit Ophold der til »Hamlet».

Og spørger man mig, om *jeg* personlig tror, at Shakespeare har været i Helsingør, saa svarer jeg ubetinget ja. Det er nemlig langt naturligere, synes jeg, at forklare det Kendskab til Kronborg og danske Forhold, som viser sig i »Hamlet», paa den Maade, at Shakespeare har været der, end paa nogen som helst anden Maade — og hvorfor skulde han ikke have kunnet være der?

I 1586 var der, som nu alle ved, et Selskab af engelske »Instrumentister», der agerede oppe paa Kronborg. Blandt dem var f. Eks: William Kemp, Thomas Pope og George Bryan, der siden bevislig var Shakespeares Kamerater ved Theatret i London. Nu kan Shakespeare selvfølgelig have faaet sine Oplysninger om Kronborg og Danmark af dem, men det forekommer mig ulige naturligere at tænke

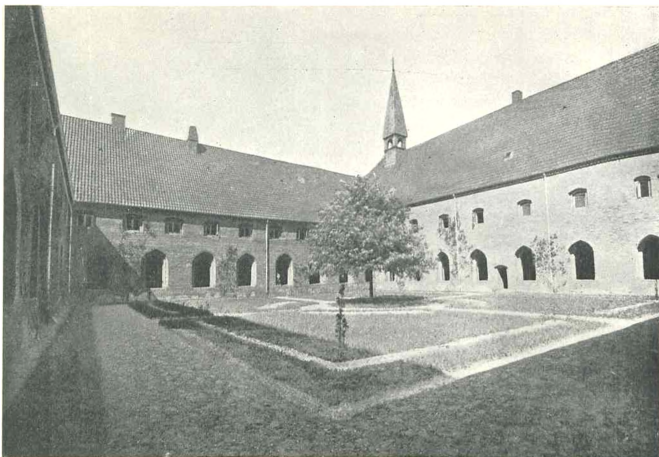

Fot. Atelier français.

FRU EMMY BAUDITZ.

sig, at han selv har været i Helsingør, saa meget mere, som jo intet Menneske *ved*, hvor han var i 1586 — man ved kun, at han ikke var i sin Fødeby.

Og der er mange Enkeltheder i »Hamlet», som man vanskelig forstaaer, at Shakespeare skulde have faaet fat paa gennem andres Referater, uden selv at have opholdt sig i Danmark. Tænk f. Eks: paa, at Shakespeare, naar han har Brug for to danske Adelsmænd, nævner netop de to danske Navne, Rosenkrans og Gyldenstjerne, som paa den Tid stod i første Række. Læg Mærke til Udtalelserne om Drikkeriet i Danmark — Frederik den andens Tid! — om Horatio, der studerer i Wittenberg, hvor netop saa mange Danske, men saa godt som ingen Englændere studerede. Tænk blot paa »Terrassen» ved Søen neden for Kronborg, paa den indirekte, men tydelige Omtale af Kase-matterne. Og læg, fremfor alt, Mærke til, at den naturligste Baggrund for den Scene, hvor Hamlet overfor Moderen

FRATERGAARDEN I KARMELITERKLOSTRET I HELSINGØR.

peger paa Faderens Billede, netop er Riddersalen paa Kronborg, hvor Hans Knieper's berømte vævede Tapeter med Portræter af de 111 (!) danske Konger hang, deriblandt Hamlets og hans Faders.

Der kunde endnu nævnes adskillige andre Træk i »Hamlet», som tyder paa, at Shakespeare af Selvsyn har kendt Kronborg, og for mig er det aldeles ikke noget afgørende Modargument, at hans Navn ikke findes i Fortegnelsen over de engelske Instrumentister, der agerede i 1586. Thi hvorfor kan Shakespeare ikke af en eller anden Grund være optraadt under et fremmed Navn i Udlandet, eller hvorfor kan han ikke — saadan som jeg har ladet det ske i min Fortælling — være bleven forhindret i at komme paa Scenen?

Om min Hypoteses Rigtighed nærer jeg selv absolut »poetisk Tyrketro». Udgravninger vil jo ikke kunde godtgøre den — saaledes som Tilfældet var med

Absalons Brønd — men at der en Gang i Tiden vil findes arkivmæssigt Bevis for, at den store Brite virkelig har været i Helsingør, det er jeg lige saa sikker paa, som jeg var overbevist om, at Absalons Brønd vilde findes *indenfor* hans Ringmur.

Og den Dag, *det* sker, vil alle forstaa, hvorfor Shakespeares »Hamlet» er henlagt til Kronborg.

— »Komedie paa Kronborg» er den sidste større Bog, jeg har skrevet.

Just som jeg havde fuldendt den, døde min Hustru, og jeg har ikke senere kunnet faa mig selv til at lægge Planen til en ny, stor Roman, hvis Udarbejdelse vilde tage Aaringer. Hun og jeg har i de 23 Aar, i hvilke jeg havde den Lykke at have hende ved min Side, arbejdet sammen paa den Maade, at jeg lige fra den første Begyndelse har drøftet Anlægget af enhver Bog med hende; vi har

KRONBORG SLOT NORDFRA.

levet sammen med dens Skikkelser og lært dem bedre og bedre at kende, efterhaanden som de formede sig tydeligere og tydeligere, og med sin store Kærlighed til og fine Forstaaelse af alt, hvad der vedrørte Poesi og Kunst, har hun ogsaa for Enkeltheders Vedkommende bestandig været min første og bedste Kritiker, min kunstneriske Samvittighed.

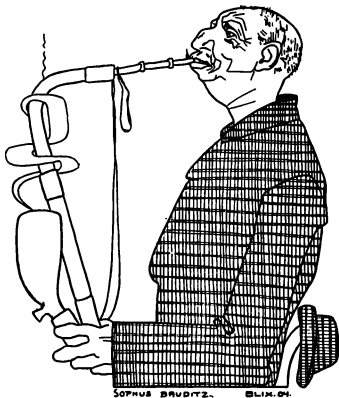
Men har jeg derfor ikke siden hendes Død udsendt nogen stor, *samlet* Bog, saa har jeg dog — lykkeligvis for mig — ikke kunnet holde op med at skrive; jeg har kun udtrykt mig under andre Former og dyrket Novellens gamle, fine Kunst.

Novellen — den egentlige Novelle, ikke »Fortællingen» eller »Skizzen» — har i mit Fædreland altid været dyrket forholdsvis lidt. Om det er, fordi den som Kunstform oprindeligt hører hjemme i Syden og derfor har størst Tiltrækning for Folk af romansk Rod, eller om den

faste Komposition og den Begrænsningens Resignation, som Novellen kræver, afskrækker mange Forfattere, det ved jeg ikke, men jeg i alt Fald har altid omfattet den Kunstform, som Boccaccio skabte, med særlig Forkærlighed, og som jeg mellem mine store Bøger har udsendt adskillige Bind Noveller, saaledes har jeg efter »Komedie paa Kronborg» skrevet de to Samlinger *Jægerblod* og *Omkring Ilden*.

Til mine Noveller har jeg, hvad der forresten følger af sig selv, hentet Motiverne fra højst forskellige Tider og Steder, men selv om Handlingen i dem spiller i Frankrig, Kina eller ved Rhinen, tror jeg dog, man kan sige om dem, som Goldschmidt sagde om sine »Kjærlighedshistorier fra mange Lande»: at de »vil findes danske alligevel».

Et stort, repræsentativt Udvalg af mine Noveller er under Fællestitlen »Brokiga Blad» ogsaa udkommet paa Svensk

SOPHUS BAUDITZ. KARIKATUR AF BLIX.

— som alle mine større Bøger paa Alb. Bonniers Forlag.

Som Novellist er jeg flere Gange af tyske Anmeldere bleven sammenlignet med deres Landsmand Theodor Storm, ligesom jeg for Romanernes — navnlig »Garnisonsbyens» — Vedkommende oftere er bleven stillet i Forhold til Fritz Reuter. Herom skal jeg selvfølgelig ikke selv udtale mig, men det forekommer mig dog, at den bekendte tyske Literaturhistoriker Adolf Stern, som har skrevet et større Essay om hele min Forfattervirksomhed, har Ret, naar han siger, at Theodor Storm har større »tragisk Kraft» — og jeg til Gengæld mere Humor!

Mit senest fremkomne Arbejde er Hel-aftens-Lystspillet »Sne.» Jeg skrev det ifjor paa Grundlag af enkelte Motiver fra min største og maaske bedste kendte Novelle »Sporsne» . . . Sin Titel bærer Lystspillet med Rette, thi det er Sneen, der skaber Handlingen og paa afgørende Punkter ligesom griber ind i den; paa Baggrund af de forskelligste »Snestem-

ninger» — Fygevejr og Stille, Graa-vejr og Solskin — udvikler de vekslende Scener sig, og hele Stykket er en Slags Kærlighedserklæring til Vinterens — den »hvide Vinters» — Poesi.

Baaret af en mønsterværdig Udførelse opnaaede »Sne» en betydelig Succes paa vort kongelige Theater og spillede senere paa vistnok alle danske Provins-scener; jeg haaber, Succes'en vil følge det til Stockholm!

— Som Forfatter har jeg været en lykkelig Mand. Jeg har haft det store Held at vinde mig, Bog for Bog, en altid voksende Læsekreds, og baade fra ubekendte Landsmænd og Ikke-Landsmænd modtager jeg stadig skriftlige Vidnesbyrd om, at mine Bøger har voldet dem Glæde, og at de føler Trang til at sige mig det. — Vidste Læserne, hvor meget den Slags Udtalelser, netop fra ubekendte, glæder en Forfatter, saa fremkom de vist endnu hyppigere!

Tyske Turister har i ikke ringe Antal valfartet til »Absalons Brunnen», og i Sommer er en tysk Familie rejst til Aarhus alene for at se Klosteret, hvor Jomfru Ginge boede, Latinskolen, Rectorens Have og de andre fra »Garnisonsbyen» kendte Steder. Det mindede mig om en Hilsen, jeg i sin Tid fik fra en svensk Læser. Han sendte mig et med den mest minutøse Omhu udarbejdet Fantasi-Kort over »Garnisonsbyen», med Angivelse af alle de i Bogen nævnte Gader og Lokaliteter og med sindrig Fordeling af alle de i Bogen optrædende Personers Bolig. Grundigere og elskværdigere Læser kan en Forfatter da ikke ønske sig!

Og maa jeg saa tilsidst, da jeg er ved Sverige, have Lov til at udtale en varm Tak, fordi jeg har haft den Lykke ogsaa at vinde mig en fast svensk Læsekreds.

Til Sverige staar jeg i gammel Gæld

— ikke blot paa Slægtens Vegne. Alle-rede fra Studenterdagene har jeg en Række lysende Minder fra hinsides Sun-det, Minder om det nordiske Studenter-møde 1875 og om Upsala Universitetets uforglemmelige 400 aarige Jubelfest. Og Sveriges herlige Natur har jeg lært at kende og elske lige fra Siljan til Skåne — ikke mindst Småland. *Naar* er Små-land skønnest? Naar Frosten har bygget Bro over de tusind Søer, og Sneen pud-rer Fyr og Ener — saadan som jeg har søgt at skildre det i »Hvid Jul» — eller en Majdag, naar Birken lige er sprunget ud med spædt, gulgrønt Løv,

naar Anemonerne tindrer som store, hvide Stjerner i Skovbunden, og naar »morkullan» i den lyse Nat »smisker» og »brummer» paa sin Flugt mellem Trækronerne? Jeg veed det ikke.

Til mange, mange kendte Venner i Sverige, fra unge Dage og fra senere Tider, sender jeg gennem disse Linier min Hilsen.

— Og saa vil jeg slutte med det egois-tiske Ønske, at en svensk Udgave af mine »Samlede Skrifter», samtidig med den danske, der er under Forberedelse, maa have Held til at vinde mig ny Læsere og — maaske — ny Venner!

